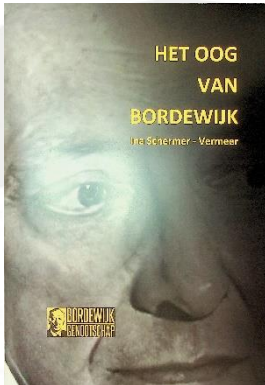

www.bordewijkgenootschap.nl

OKTOBER 2021 - 22^e NIEUWSBRIEF

Het Oog van Bordewijk

Voor de zomer verstuurd we met trots het boekje *Het Oog van Bordewijk*, aan alle leden die op dat moment hun bijdrage van 25 euro voor het Genootschapsjaar 2021/22 hadden overgemaakt. Het boekje, dat Ina Schermer-Vermeer voor ons Genootschap schreef, bevat een verrassend boeiende analyse. Als u dit boekje alsnog toegestuurd wilt krijgen maak dan de lidmaatschaps-bijdrage van 25 euro alsnog over op de bankrekening NL13RABO0195283228 van het Bordewijk-genootschap. Het boekje wordt u dan direct toegestuurd.

Johannajaar 2022

Op 8 oktober jongstleden was het 50 jaar geleden dat de componiste Johanna Bordewijk-Roepman overleed. Het Bordewijk Genootschap had dit graag willen herdenken met een project rondom haar composities, waarbij wij een moderne editie van al haar koorwerken hadden willen presenteren in een concert met verschillende koren. Helaas dicteerde de pandemie iets anders. De benaderde koren wilden graag meewerken aan een concert, maar zij wilden toch eerst graag hun uitgestelde programma's van 2020 alsnog uitvoeren in het najaar van 2021. Zodoende kon er van het organiseren van een concert dit jaar geen sprake zijn. Noodgedwongen hebben we onze plannen verschoven naar de tweede helft van 2022, in de hoop dat we dan een mooi presentatieconcert kunnen houden in Johanna's geboortestad Rotterdam.

Ondertussen hebben wij niet stil gezeten, want het maken van een moderne editie kost tijd én geld. Inmiddels zijn de subsidieaanvragen daarvoor de deur uit en uiteraard hopen wij dat de benaderde fondsen ons ook nu weer goed gezind zijn, zodat wij begin 2022 onze kopiist opdracht kunnen geven voor het in de computer zetten van de ruim 30 werken voor mannen-, gemengd- en vrouwenkoor. Voor de verspreiding en uitvoering van deze werken hebben we al plannen gemaakt, waarover we u in het voorjaar van 2022 nader hopen te berichten.

Najaarspublicatie

Om Johanna nu toch in de spotlight te kunnen zetten, heeft het Genootschap een tekst van Johanna voor onze najaarsuitgave uitgezocht, die zij op verzoek van het Koninklijk Nederlands Zangersverbond in 1953 schreef. In haar artikel *De vrouw en het mannenkoor*, doet zij een doekje open over haar relaties met mannenkoren. De titel voor ons uitgaafje *Tussen Tijd en Eeuwigheid* komt van Johanna zelf. Aan het einde van haar artikel schrijft zij namelijk: “Want voor wie dit beseffen kan, is muziek de “missing link” tussen Tijd en Eeuwigheid.”

Mensje van Keulen en De aktentas

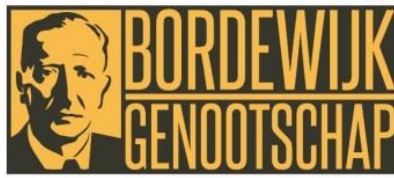
In *Onze Taal* nummer 9 (2021) staat een interview afgedrukt met de auteur Mensje van Keulen. Mensje is 75 jaar geworden en viert dit jaar haar 50 jaar auteurschap. In het interview gaat zij uitgebreid in op haar bewondering voor Bordewijk.

“Als iemand mij vraagt een paar grote auteurs te noemen, dan zitten Mann, Bordewijk en Couperus daar wel bij. En natuurlijk de door mij bewonderde Emily Brönte; er zal honderd jaar zitten tussen haar *Woeste Hoogte* en Bordewijks verhaal ‘De aktentas’, maar voor mij zijn ze verbonden door hun magische elementen en licht macabere toon.”

[...] “Ik kwam het verhaal (uit 1958) pas zestien jaar geleden tegen in een verhalenbloemlezing van Joost Zwagerman. Het veroorzaakte een schok. Nooit eerder zag ik zo’n beschrijving van de dood, geschreven vanuit het perspectief van het slachtoffer zélf. De toon heeft in het begin nog iets humoristisch, wanneer de hoofdpersoon kritiek levert op de krant met die zogenoemde ‘ongevallenkolom’. Je komt te weten dat hij een ambtenaar is die in de avonduren doorwerkt en hoe in de aktentas de daarvoor benodigde documenten zitten. Dan is er een minutieuze beschrijving van het traject naar huis, de paden, wegen en kruisingen, de rails en bomen die het zicht verhinderen. Heel sec, heel gedetailleerd en geen moment vervelend. Als het noodlot toeslaat, heb je als lezer dat in eerste instantie helemaal niet door. Je ziet hem lopen, die kronkeling maken, een hekje doorgaan en onthecht naar de gebeurtenissen op straat kijken. Pas achteraf realiseer je je dat hij al die dingen onmogelijk tegelijk heeft kunnen zien. En als die aktentas ineens gewichtloos is, realiseer je je dat hij dood moet zijn.”

[...] “Bij ‘De aktentas’ was er de herkenning, maar ook de ontdekking hoezeer dit verhaal hetzelfde terrein bespeelt als dat van Poe. Dat het me zo aangrijpt, komt door de bondige, je het verhaal inzuigende wijze waarop het is verteld. Het Nederlands kent zó veel prachtige woorden. Het mooie en ook al wat lugubere zit

onder andere in de zin 'Door de straat waar hij stond gleed inmiddels ook een tram aan'. Een tram die aanglijdt.... Dat is beeldende taal."

"Het kan niet anders of Bordewijk moet een vorm van doodsangst gevoeld hebben tijdens het schrijven. Het wordt Poe-achtig macaber wanneer de hoofdpersoon bij thuiskomt beseft dat hij de huisdeur niet hoeft te openen om binnen te komen en zijn vrouw en kinderen dwars door de muur het telefoontje van de verkeerspolitie ziet krijgen."

Wereldkroniek

Het begon met een mailtje van Liesbeth Dolk, zij werkt momenteel aan een biografie van F. Springer. In het archief van de auteur vond zij een aantal jaargangen van Wereldkroniek, een weekblad dat werd uitgegeven door Nijgh & van Ditmar tussen 1894 en 1970. Liesbeth wees mij op een interview met Bordewijk uit 1939, met maar liefst 4 foto's van de auteur. Het interview was mij wel bekend, maar had niet eerder de begeleidende foto's gezien.

In dat zelfde jaargang trof ik enkele kleine advertenties aan van het boek *Karakter* dat het jaar daarvoor bij Nijgh & van Ditmar was verschenen.

Later melde Liesbeth zich weer. Ze had al bladerend door de andere jaargangen (allen jaren '30 van de vorige eeuw) nog een paar interessante vondsten gedaan die betrekking hebben op Bordewijk. En die waren nieuw voor mij! Dit vraagt om een dieper onderzoek naar mogelijk nog meer verborgen literaire parels in jaargangen van Wereldkroniek. Daar ga ik mee aan de slag en mogelijk resulteert dat in een van de volgende genootschapsuitgaven. Wordt vervolgd....

Robert Gaarlandt

NB: Hebt u iets in de media, op tv of radio, in kranten, tijdschriften of boeken over Fer of Johanna gelezen of gezien, laat het ons weten. Het is altijd leuk dergelijke berichten te ontvangen en die bekend te maken via deze nieuwsbrief. U kunt uw berichten altijd kwijt via het emailadres: info@bordewijkgenootschap.nl.

Met vriendelijke groeten,

Het bestuur van het Bordewijk Genootschap:
Robert Gaarlandt, voorzitter
Niels Klinkenberg, secretaris/penningmeester
Margaret Krill, lid

